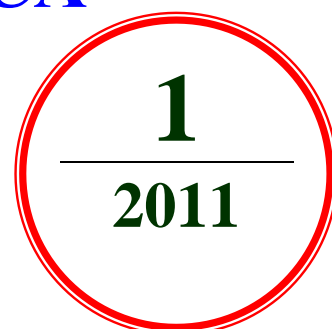

SPRAVODAJKA

OBLASTNÉHO KLUBU VOJENSKÝCH VÝSADKÁROV

BANSKÁ BYSTRICA

Úvodom

*V novom roku
radosť v oku,
úsmev na tvári!
Nech sa darí
dôjsť vždy k cieľom
v roku celom!*

Týmto novoročným vinšom začínam prvé číslo nášho klubového Spravodajcu. Pripájam aj pranie zdravia, osobného šťastia a úspechov. Aký bol minulý rok pre našich členov, kolegov, budeme hodnotiť na výročnej členskej schôdzi. Pozvánka s programom rokovania, návrh plánu práce a aktualizovaný zoznam členov nášho KVV sú osobitné prílohy k tomuto číslu. A čím začíname? Príspevkom nášho šumiackeho kolegu Števa Janáčka, kde podrobnejšie píše o pamätnej tabuli Juraja Kriváňa. Pekný príspevok je od kolegyne Lubky Šúplatovej o historickom románe od francúzskeho spisovateľa o atentáte na ríšskeho protektora Heydricha. A niečo slávnostnejšie od kolegu Laca Haverlu, teda zo života členov nášho klubu a ich oslave dosiahnutého životného jubilea. Túto sériu príspevkov uzaviera informácia z rokovania predsedníctva KVV SR. Toľko na začiatok nového roka.

Ivan Bartoš

O pamätnej tabuli šumiackemu rodákovi Jurajovi Kriváňovi

Myšlienka sa zrodila u nášho košického kolegu Eda Vargu už v roku 2009. Edo bol odchovancom Juraja Kriváňa, bol jeho učiteľ a vzor. Prišiel s návrhom osadiť pamätnú tabuľu tomuto „profesorovi“ parašutizmu, zaslúžilému majstrovi športu Jurajovi Kriváňovi, v jeho pôsobisku na letisku Očová. Malo sa tak stať pri príležitosti päťdesiateho výročia jeho tragickej smrti. Edo venoval realizácii tejto myšlienky veľa času a aj finančných prostriedkov. Na výročnej schôdzi oblasti KVV Banská Bystrica ktorá sa konala v marci 2010 vo Zvolene, kolegovia z Očovej upozornili, že letisko už neslúži svojmu účelu ako

za čias Zväzarmu, chátka, nemá vlastníka, užívateľa neplatia obci a osud pamätnej tabule by bol neistý. Na výročnej schôdzi bol preto prijatý návrh kolegu Jozefa Tučka z KVV oblasti Bratislava, aby bola pamätná tabuľa umiestnená v jeho rodisku v Šumiaci, kde sa o jej dôstojné umiestnenie a aj starostlivosť postarajú členovia Miestneho klubu J. Kriváňa Šumiac a aj jeho rodina a občania Šumiaca, ktorí ho majú v pamäti a úcte.

Úloha zabezpečiť celú prípravu, osadenie a slávnostné odhalenie pamätnej tabule pripadla Miestnemu klubu vojenských výsadkárov Juraja Kriváňa Šumiac. Bolo treba získať finančné prostriedky, vybrať vhodné a dôstojné miesto v obci Šumiac. Peniaze sme zozbierali najprv ako osobné dary niektorých členov nášho klubu a jednotlivých oblastí KVV na Slovensku. Za samotné oblastné kluby prispeli KVV Bratislava (88 €) a KVV Banská Bystrica (50 €).

Slovenský národný aeroklub prispel sumou 200 eur. To bol základ, s ktorým sme mohli začať. Starostu obce Šumiac Marcela Polláka, ktorý je tiež členom nášho miestneho klubu, som informoval o rozhodnutí KVV osadiť pamätnú tabuľu v obci Šumiac a požiadal som ho o dôstojné miesto na území obce. Z okna svojej kancelárie miestneho úradu na námestí obce ukázal na budovu miestnej knižnice na námestí obce. Na rohu tejto budovy začína ulica Juraja Kriváňa, ulica, kde stojí jeho rodný dom. Finančnú zbierku doplnili príbuzní Juraja Kriváňa. Keď sa dozvedeli, čo sa chystáme urobiť, sami sa hlásili podporiť túto udalosť.

Na klubovej schôdzi sme doladili text, ktorý tabuľa nesie, určili definitívny dátum slávnostného odhalenia na 23. október 2010. Dali sme vyrobiť mramorovú tabuľu, upravili sme za pomoci našich členov fasádu na mieste osadenia, tabuľu osadili a zahalili padákom.

23. októbra sme sa stretli o trinástej hodine vo veľkej zasadačke obecného úradu. Prítomných privítal predseda M KVV J. Kriváňa a starosta obce. Na začiatku slávnosti zaspieval spevácky súbor Šumiačan, žiaľ len krátko, pretože musel hneď cestovať na ďalšie vystúpenie.

Na odhalenie pamätnej tabule prišli delegovaní členovia jednotlivých KVV Slovenskej republiky, zástupcovia predsedníctva KVV SR zo Žiliny, zástupca Klubu výsadkových veteránov Českej republiky plukovník v. v. Mirek Řepka a generálny sekretár Slovenského národného aeroklubu plukovník v. v. Anton Liška. Spomienky sa nezúčastnil syn Juraja Kriváňa Juraj, ktorý sa už dávnejšie ospravedlnil. Bol však prvý, ktorý tento spomienkový akt podporil sumou 500 eur. Krátko po štrnástej hodine nasledoval samotný akt odhalenia pamätnej tabule. Zo zasadačky vyšlo na námestie asi 70 mužov a dve ženy v červených baretoch. Mnoho výsadkárov sa neubránilo dojatiu pri pohľade na to „červené more“.

Tabuľa bola zahalená bielym brzdiacim padákom a sňatím bol poverený člen nášho klubu kolega Šimon Dudáš, ktorý sa najobetavejšie podieľal na stavebných úpravách miesta na osadenie. Okrem bývalých výsadkárov prišla na námestie vzdať hold svojmu rodákovi aj početná skupina príbuzných a občania obce, mnohí ešte pamätajúci Juraja Kriváňa.

Táto spomienka spojená s aktom odhalenia pamätnej tabule sa konala pri príležitosti päťdesiateho výročia tragickej smrti tejto najvýznamnejšej osobnosti parašutizmu na Slovensku. Bolo to vďaka vzdanie jeho osobnosti, jeho práci na rozvoji parašutizmu jeho reprezentácii našej vlasti v zahraničí.

Táto spomienka spojená s aktom odhalenia pamätnej tabule sa konala pri príležitosti päťdesiateho výročia tragickej smrti tejto najvýznamnejšej osobnosti parašutizmu na Slovensku. Bolo to vďaka vzdanie jeho osobnosti, jeho práci na rozvoji parašutizmu jeho reprezentácii našej vlasti v zahraničí.

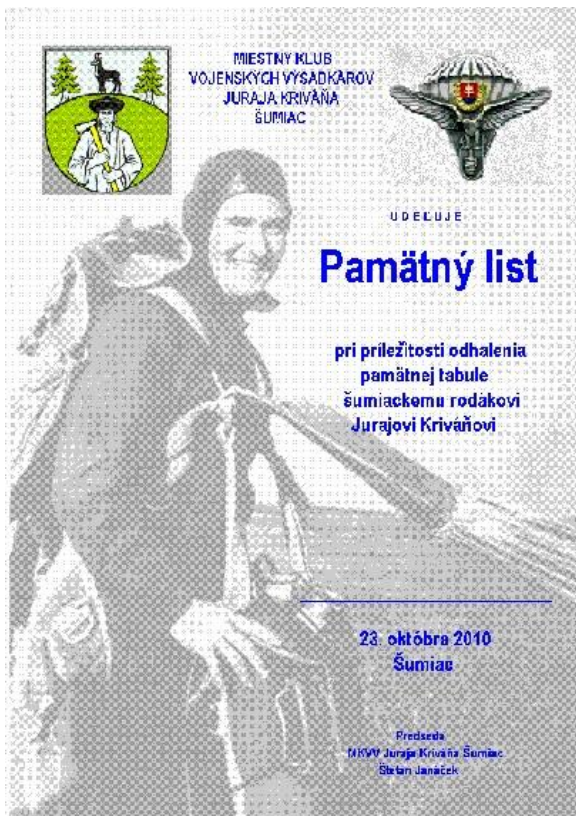

Program dňa pokračoval opäť v zasadačke. Spomínanie mal začať Emil Tencer, ktorý nám poslal veľa vzácných materiálov, žiaľ, nemohol sa z rodinných dôvodov zúčastniť. Poslal však svoj príspevok písomne. Prečítal ho Vladimír Zámečník, ktorý plánoval obohatiť program preletom nad námestím obce, pre nepriazeň počasia sa ale prelet nekonal. Prihovorili sa aj jeho žiaci Dušan Domský, Pavel Franík, Pavol Levický, kolega Ivan Nemček a mnohí ďalší. Šumiacky rodák a žiak Juraja Kriváňa Vlado Čupka, učiteľ na dôchodku a člen nášho klubu, si pripravil obsažnú prednášku spojenú s premietaním dokumentov o živote Juraja Kriváňa, ktoré ako zberateľ za celé obdobie nazhromaždil. Príbuzní a známi Juraja Kriváňa hodnotili všetky príspevky uznanlivo, o takejto jeho činnosti veľa poznatkov nemali.

Slávnostný obed nečakane spestril predseda KVV oblasti Bratislava, ktorý obdaroval prítomných fľašami vína z vlastnej pivnice, na ktorých bola etiketa s fotografiou Juraja Kriváňa. Fľaše nenávratne zmizli. Budú pri nich spomínať rodinní príslušníci a členovia klubov (tí šikovnejší, medzi nimi aj ja...).

Všetci účastníci dostali pamätný list a privesok na kľúče so znakom Šumiaca a znakom KVV SR, vyrobený k tejto udalosti. Mnohí sa na tejto akcii stretli po rokoch, ktoré sa dajú počítať aj na desaťročia.

S prichádzajúcim súmrakom sa hostia začali rozchádzať. Mnohých čakala dlhá cesta domov. Po odchode hostí sa domáci zamýšľali, čo sa ešte dá urobiť ďalej. Zostal medzi nami aj Šumiacan Pavol Károly, známy minciar pôsobiaci v Kremnici. Ponúkol nám spoluprácu už pri návrhu tabule, na odliatok z kovu sme však nemali peniaze. Jeho návrh, zhotoviť a osadiť vedľa pamätnej tabule Kriváňov reliéf z kovu nás zaujal, budeme ho prejednávať v tomto roku.

Ďakujem všetkým, ktorí nám s prípravou spomienkovej slávnosti pomáhali, predovšetkým Šimonovi Dudášovi, Marte Bošelovej, Ľubke Šuplatovej, Vladovi Čupkovi, Dušanovi Károlymu, Lívii Károlyovej, Šimonovi Károlymu a vôbec, všetkým obetavým Šumiačanom, bez ktorých nezištnej pomoci by sa akcia až tak nevydarila.

Na záver ešte smutná spomienka. Na naše telefonáty a písomné pozvanie nereagoval náš kolega Edo Varga. Až v decembri sme sa dozvedeli, že nás Edo opustil mesiac pred odhaľovaním pamätnej tabule. Prišiel prvý s touto myšlienkou, táto tabuľa zostane teda aj spomienkou na neho. Edo Varga založil Miestny klub vojenských výsadkárov v Košiciach, bol žiakom Juraja Kriváňa a tiež vojenským výsadkárom. Ďakujeme Ti za všetko, Edo.

Štefan JANÁČEK
M KVV J. Kriváňa Šumiac

Laurent Binet: HHhH

Operácia Antropoid, atentát na ríšskeho protektora Heydricha, českí a slovenskí výsadkári, Lidice, Ležáky...

Historický román francúzskeho spisovateľa so štyrmi H v názve vyšiel v slovenčine v decembri 2010. Tento záhadný titul je akronym slovného spojenia : Himmlers Hirn heisst Heydrich - Himmlerov mozog sa volá Heydrich, Heydrich, vo francúzštine „ le cerveau d’Himmler s’appelle Heydrich “. Jedna z prezývok, ktorú dalo SS tomuto nacistovi.

V tejto knihe mladý francúzsky autor popri životopisnom rozprávaní o šéfovi SS Heydrichovi, ktorého okrem prezývky HHhH nazývali aj Kat, Mäsiar, Blondavá beštia či Muž so železným srdcom, literárne spracováva svedectvá a archívne materiály o dvoch československých výsadkároch Jozefovi Gabčíkovi a Janovi Kubišovi. Minulý rok mu udelili vo Francúzsku Goncourtovu cenu za najlepšiu románovú prvotinu. Je to pútavé čítanie aj pre tých, ktorí sa týmito udalosťami z druhej svetovej vojny zaoberajú.

Autor, mladý stredoškolský profesor francúzštiny, prišiel v roku 1996 na Slovensko, aby si tu odslúžil vojenskú službu - učil francúzštinu na vojenskej akadémii v Košiciach. Tu sa začal mladý Francúz zaujímať o osobnosť Heydricha a najmä o pokus zavraždiť ho, o operáciu Antropoid, ktorá bola riadená z Londýna. Laurent Binet je históriou druhej svetovej vojny a špeciálne atentátom na ríšskeho protektora doslova posadnutý. Opisuje nielen Gabčíkov a Kubišov príbeh, ale aj to, ako ho on sám spoznával a objavoval. Zozbieral obrovské množstvo dokumentácie, operácia Antropoid ho opantala tak, že príbeh o 27. máji 1942 musel vyrozprávať. V románe prerušuje príbeh svojimi úvahami nad použitými slovami, ktorými oživuje príbeh, pochybuje, predstavuje si iné „rekvizity“, iný priebeh udalostí.

Píše bez páťosu o všetkých obyčajných ľuďoch, ktorí pomohli Gabčíkovi a Kubišovi počas operácie Antropoid. Je to zaujímavé a pútavé čítanie.

Himmlerov mozog sa volá Heydrich

Autor pôvodne chcel, aby sa román volal *Operácia Antropoid*. Názov HHHH vybral vydavateľ knihy. Pre autora boli výsadkári Jozef Gabčík a Ján Kubiš dôležitejší ako esesák, zločinec, archetypálny nacist, zastupujúci pražský protektor Reinhard Heydrich. Ale paradoxne je ríšsky protektor pre autora „krásnou“ literárnou postavou a veľa o ňom vo svojej knihe píše. Prirovnáva ho napríklad aj Sherlockovi Holmesovi. Hrá na husliach (ale lepšie) a tak ako Holmes aj on vyšetroje zločiny, ale na rozdiel od detektíva nehľadá pravdu. On ju vyrába.

Píše o Hitlerovi, o hierarchii tretej ríše, o domácom a zahraničnom odboji. Ktosi raz povedal, že chyba systému spočíva v tom, že chorí ľudia dostávajú možnosť manipulovať inými. V tomto románe tiež uvažuje, či by to bol celkom iný Hitler, keby ho prijali na akadémiu výtvarných umení. Nijaká svetová vojna, nijaká genocída... Je pravdepodobné, uvažuje autor, že neúspešný pohovor na akadémiu výtvarných umení bol pre jeho osud rozhodujúci. Ocitol sa po ňom v Mníchove na ulici a hlboko do duše sa mu vryl pocit, že spoločnosť mu mimoriadne krivdí. Podobný pocit krivdy sa zahniezdil v mladosti aj v Heydrichovom vnútri. Kvôli afére s dievčaťom ho predvolali pred vojenský súd, usvedčili z nečestnosti a vylúčili z armády. Bez tohoto kľúčového bodu by bolo zrejme všetko iné nielen pre Heydricha, ale aj pre Gabčíka, Kubiša, Valčíka, takisto pre tisícky Čechov a možno aj stovky tisíc Židov. Hitler a Himmler by si bez neuveriteľných výkonov, ktoré podávala táto „blondávaná beštia“ počas celej svojej nacistickej kariéry, len ťažko poradili.

Porozumieť dopadu atentátu na Heydricha

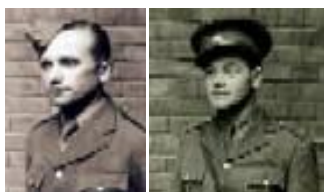

O zmysle atentátu sú dodnes pochybnosti. Zastrelenie jedného, aj keď v protektoráte najmocnejšieho a najnebezpečnejšieho nacistu prinieslo smrť tisícok nevinných ľudí. Kubiš a Gabčík išli do operácie s vedomím, že šanca prežiť je jedna ku tisícim. V Lidiciach a Ležákoch zahynuli ľudia, ktorých sa nikto nepýtal, či sú ochotní položiť svoj život. Laurent Binet považuje čin Gabčíka a Kubiša za obzvlášť imponantný. Ani teroristický čin nemusí byť hneď odsúdeniahodný.

Treba posúdiť, proti komu je namierený a ako je zorganizovaný. Autor si myslí, že atentát na Heydricha hodný vykonania bol. Atentátnici nemierili na nevinných ľudí. A následky? Nad krajinou vtedy vládol teror, trest sa neodlišoval od toho, čo už Nemci robili predtým.

Symbolický účinok odporu mal obrovský účinok v kontexte druhej svetovej vojny, v ktorej zahynuli milióny nevinných ľudí. Odboj a kolaborácia sú citlivé témy, ktoré sa posudzujú zložito. Dnes sa ťažko posudzuje, aká to bola vtedy dilema. Hitler sa rozhodol, že si na Lidiciach, doslova aj symbolicky, ukojí zúrivosť pomstychtivosť. Rozkaz znie vymazať Lidice z mapy, a to doslova. Hitler chce ukázať, akú cenu zaplatí každý, kto si trúfne odporovať ríši. No dopustil sa závažnej chyby. Keďže on aj ostatní členovia nacistického aparátu už dávno stratili zmysel pre mieru, neuvedomili si, aký svetový ohlas vyvolá zničenie Lidíc. Po Lidiciach padne Nemecku maska pred celým svetom. Hitler zareagoval ako psychopat a nie ako hlava štátu, hoci bol jedno aj druhé. Zažil porážku v oblasti, v ktorej bol majstrom: na medzinárodnej úrovni prehral propagandistickú vojnu.

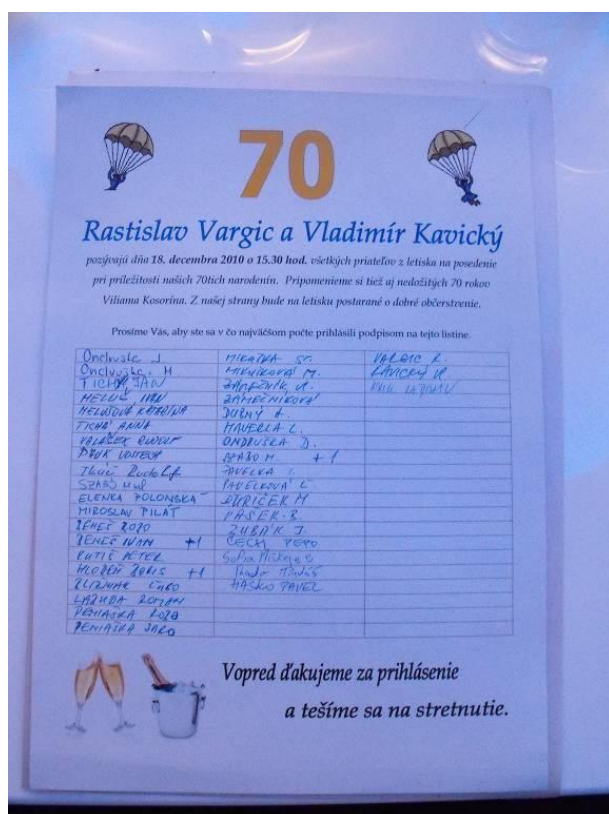
Jozef Gabčík a Ján Kubiš, skutoční hrdinovia rozprávania

Paralelne s biografiou nacistu Heydricha sa odvíja neuveriteľný príbeh Slováka Jozefa Gabčíka a Čecha Jána Kubiša, dvoch československých vojakov, vybraných uskutočniť operáciu Antropoid. Autorovo očarenie týmito mladými hrdinami sa premieta do celého diela. Dojíma ho, že hoci boli úplne obyčajní, spravili niečo tak výnimočné.

Túži preniesť v čase a spolu s Gabčíkom a Kubišom číhať v libenskej zákrute na Heydrichov mercedes. Až do posledných strán románu sa nechce zmieriť s ich osudom a verí, že ich nikto nezabije, nikto neudá. „ Musel som naštartovať čierny mercedes a nebolo to ľahké. Všetko nachystať, pripraviť, dohodnúť, utkať plátno tohto dobrodružstva, postaviť šibenicu odboja, zaviniť škaredý zámotok smrti do nádherného rúcha zápasu,“ píše vo svojom románe Binet. Ale nakoniec sa s nimi ako bezmocný beletrista musí rozlúčiť. Knihu napísal románovou formou ale nenechal ani najmenší detail, aby nepoprel dejiny. A urobil to aj z úcty ku Gabčíkovi a Kubišovi.

Lubica Šuplatová
KVV Bratislava

prvý a jediný ich neposlúchol "domáci pán" a predseda Aeroklubu Partizánske Jozef Ondruška, ktorý vysoko ocenil športovú a spoločenskú činnosť obidvoch jubilantov, či už v minulosti alebo súčasnosti a dal ich za príklad mladším parašutistom. Jeho príhovor so želaním príjemného posedenia bol "jednohlasne" pozitívne prijatý

Aj keď česko-slovenský Zlatý slávik Karel Gott prosil novinárov, aby pri písaní o jeho životnom jubileu neuvádzali sedemdesiatku, lebo "tá číslica vyzerá dosť škaredo" naši sedemdesiatnici (uvádzaní podľa dátumu narodenia) Rastislav Vargic a Vladimír Kavický nemali s ňou žiadny problém a do pozvánky na posedenie z jej príležitosti ju hrdo uviedli. Posedenie začalo dňa 18.12.2010 o 15,30 hod. na ich materskom letisku v Partizánskom a otvorili ho obidvaja jubilanti krátkymi príhovormi a spomienkou na svojho vrstovníka, skvelého parašutistu a priateľa Viliama Kosorína, ktorý odišiel z tohto sveta dňa 13.4.2003. Aj keď si obidvaja nepotrpia na veľkolepé oslavy a drahé dary a požiadali (per huba) gratulantov o neformálny priebeh oslavy ako

celým plénom. Zhruba 50 gratulantov na čele s legendami čs. parašutizmu a letectva, bývalým generálnym sekretárom svetovej leteckej federácie pánom Kepákom s manželkou

Helenou rod. Mjartanovou, bývalou majsterkou sveta, Ivanom Nemčekom, bývalým krajským inšpektorom parašutizmu, predsedom KVV Bratislava L. Hrehom, najstarším skákajúcim veteránom KVV SR J. Mehešom, členom KVV Banská Bystrica V. Zámečníkom a mnohými inými zaspievalo oslávencom mohutné živió, živióó, živióóó, oslavovalo a radovalo sa. O dopĺňanie energie vynaloženej pri vyššie uvedenej "bohumilej činnosti" sa postarali uznávaný "gulášmajster" a pilot J. Mihál prípravou gulášu z diviny a Silvia a Ivan Beneš, víťazi

regionálneho majstrovstva vo varení držkovej polievky v Držkovciach prípravou svojej víťaznej držkovej polievky. Aby, si obidve špeciality nemysleli, že ich "zožral pes" podávali sa domáce špeciality- hruškovica a slivovica a na zalievanie unavených hrdiel výborné sudové vínko. Na doplnenie cukru v organizme boli pripravené výborné domáce sladkosti. Pri odovzdávaní daru K. Takáčom členom KVV BA fotografiou Rast'a Vargica, ako pristáva na padáku dňa 20.11.2011, tento vyhlásil, že je to dôkaz o jeho vekovom prvenstve v skákaní medzi členmi KVV Banská Bystrica. Vlado Kavický na to sucho poznamenal, že je to síce pravda, čo sa týka veku, ale padák na ktorom Rast'o pristáva je jeho a preto prvenstvo patrí obidvom. Keďže poveternostné podmienky v deň posedenia neumožňovali zoskoky padákom, mladší členovia aeroklubu sa postarali o zvýšenie adrenalínu v krvi nielen oslávencom ale všetkým prítomným mužom estetickým i umeleckým zážitkom s náznakmi skrytej erotiky v podaní dvoch vartietných umelkýň. Po ich vystúpení nejednému veteránovi vyschlo v ústach a tak posedenie pokračovalo popíjaním zlatého moku a spevom za sprievodu harmoniky a saxofónu vedenými manželmi a skvelými hudobníkmi ...

Čo uviesť na záver môjho "hlásenia" z oslavy sedemdesiatky? Aj keď čoraz častejšie a bolestnejšie čítame v našich, či českých "občasníkoch" (bystrický Spravodajca, bratislavské Červené barety) o odchode našich veliteľov a priateľov do výsadvkového neba a už chápeme to lesnícke konštatovanie, že sa "začalo rúbať v našom lese" z príjemného posedenia sme sa rozišli s riekankou, či vinšom: „Príliš dlhé prípitky zabalme do servítky, načo nudné slová o desať rokov sme tu znova.“

Laco Haverla, člen KVV Banská Bystrica
Mário Michailov, člen KVV Bratislava - foto

*Informácia z rokovania predsedníctva KVV SR
v Žiline, dňa 3. 1. 2011*

- úvodom členovia predsedníctva si minútu ticha uctili zosnulých kolegov Garguláka (ZA) a Gamboša (ZA)
- zoznam plánovaných aktivít predsedníctva KVV SR na ktoré požadujeme finančný príspevok (XVII. ročník Memoriálu JG, Anthropoid Praha, Dukla - Nowosielce, výstup na Slemä, Michalský deň)
- predsedníctvo poveruje tajomníka, aby odoslal žiadosť o prijatie delegácie predsedníctva KVV SR u novozvoleného primátora mesta Žiliny
- predsedníctvo poveruje tajomníka, aby pripravil potrebné podklady na udelenie grantu od Mesta Žiliny na Memoriál JG
- termíny výročných členských schôdzí oblasti Trenčín (5.2. o 14,00 hod v Dome armády) a oblasti Žilina (12.2.2011 o 10,00 hod. v klube v priestoroch kasární 5. PŠU)
- na žiadosti o predisponovanie 2% z daní zamestnaných na účet KVV je nutné uviesť číslo notárskej registrácie :
NCR po 2178/2010
- najbližšie zasadnutie predsedníctva KVV SR bude dňa 7.2.2011

Okrúhle životné jubileum v uplynulých dňoch minulého roku oslávil

65 rokov

Ladislav Haverla

20.12.

Blahoželáme.

Záverom

...len ešte raz všetkým kolegom zaželať pevné zdravie, osobné šťastie a úspechy v živote aj v šírení dobrého mena našich klubov vojenských výsadkárov SR.

Ivan Bartoš

SPRAVODAJCA č. 1/2011. Tlač: HP Photosmart C4180.
Len pre vnútornú potrebu členov KVV SR a KVVV ČR (bez gramatickej úpravy)